

Allemannsretten

83 %

av oss vet at
 allemannsretten
 gjelder for ferdsel til
 fots og på ski i
 utmark

Status

Påvirkning

Tiltak

▼ Alt innhold ▲ ▲

Allemannsretten er et gratis fellesgode som er en del av kulturarven vår. Den gir alle rett til å ferdes og oppholde seg i utmarka i Norge.

Status

Allemannsretten gjelder i utmark

Allemannsretten gir alle rett til å ferdes fritt og oppholde seg der de ønsker i naturen – uavhengig av hvem som eier grunnen. Den gir oss også rett til å høste fra naturen, for eksempel saltvannsfisk, bær, sopp og ville blomster.

Allemannsretten gir deg rett til å plukke bær, sopp og blomster de fleste steder, men noen sjeldne arter er fredet mot plukking. Det gjelder også spesielle regler for molteplukking i Nord-Norge. | *Foto: Bård Bredesen, naturarkivet.no*

Allemannsretten skiller mellom inn- og utmark. Innmark som boligeiendommer og dyrket mark er unntatt fra retten. Ferdsel på dyrket mark er likevel tillatt fra 15. oktober til 29. april, men bare dersom bakken er frosset eller dekket av snø.

150-metersregelen

Overnatting eller telting må skje mer enn 150 meter unna bebodd hus eller hytte. Dersom du skal ligge mer enn to døgn på samme sted, må grunneieren gi deg tillatelse. Dersom du er langt fra bebyggelse eller på høyfjellet, er det ikke nødvendig med tillatelse fra grunneier.

Klima- og miljødepartementet kan gjøre unntak fra 150-metersreglen i kystnære områder i forskrift.

Ferdsel på sti og vei gjennom innmark

Du kan ferdes til fots eller med ski på stier og veier i dyrket mark. Det samme gjelder for ferdsel med sykkel og hest, men om du ferdes på sti, kreves det at denne er opparbeidet. Retten gjelder ikke organisert aktivitet, som for eksempel rideskoleaktivitet.

Det er en forutsetning at ferdselen ikke utgjør en betydelig ulempe for grunneier og at den kan skje uten å passere gjennom gårdsplass eller over hustomt.

Gjelder ikke alle former for ferdsel

Allemannsretten omfatter ikke ferdsel med motorkjøretøy i utmark. Fiske i ferskvann, jakt og bruk av elsykkel er heller ikke omfattet av allemannsretten. Retten til ferdsel med vanlig sykkel og hest har noen begrensninger som ikke gjelder for ferdsel til fots og på ski.

Husk å vise hensyn

Alle som bruker allemannsretten plikter å opptre hensynsfullt og varsomt, slik at man ikke gjør skade eller skaper ulemper for andre:

- Rydd opp etter deg.
- Vær varsom med bruk av ild. Husk forbudet mot å gjøre opp ild i tidsrommet 15. april til 15. september i eller i nærheten av skog og annen utmark uten tillatelse fra kommunen. Det er likevel tillatt å gjøre opp ild der det åpenbart ikke kan medføre brann. Husk at du ikke skal tenne bål på bart fjell, fordi fjellet kan sprekke.

- Husk at noen sjeldne arter av bær, sopp og blomster er fredet mot plukking. Nord-Norge har spesielle regler for multeplukking.

Å tenne et bål er en av allemannsrettene, selv om det ikke følger av frilufsloven. Husk at du ikke skal tenne bål på bart fjell, fordi fjellet kan sprekke. Unngå å fyre bål når det er så tørt at det er fare for brann, og slukk alltid bålet. | Foto: Vegar Samestad Hansen, Flickr

Enkelte deler av allemannsretten er godt kjent blant folk flest, mens andre er mindre kjent. 83 prosent av oss kjenner for eksempel til at allemannsretten gjelder for ferdsel til fots og på ski i utmark.

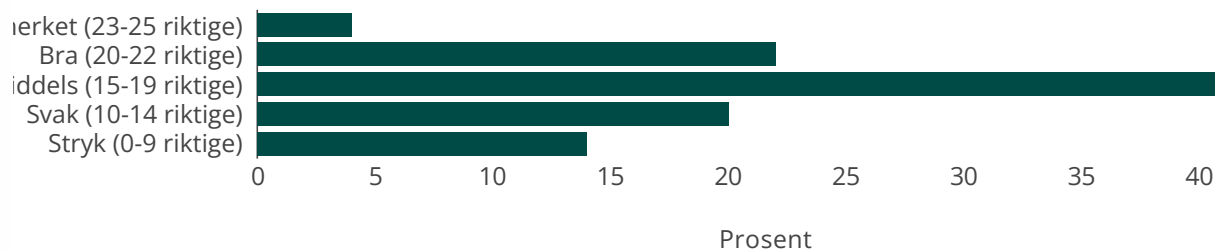
Grafen under viser at i underkant av 70 prosent av oss har middels til utmerket kunnskap om allemannsretten.

Kunnskap om allemannsretten 2019

[Graf](#) [Tabell](#)

å skjermer vil grafen vil se bedre ut i liggende format.

Kilde : YouGov 2019

Påvirkning

Truet av nedbygging og privatisering

Allemannsretten utfordres av utbygging, privatisering og ulovlige stengsler. Utbygging langs kysten har spesielt redusert [tilgangen til strandområder](#) – mest rundt Oslofjorden og på sørlandskysten.

Eiere av hus og hytter kan begrense allmennhetens ferdselsrett innenfor den private sonen rundt hus og hytter, men ikke utenfor. Det er ulovlig å begrense allmennhetens lovlige rett til ferdsel og opphold i utmark.

Dispensasjoner fra byggeforbud har også gjort at områder som tidligere var attraktive for friluftslivet er gjort om til hytte- og boligstrøk.

Interessekonflikter

Hensynet til vern av natur kan også komme i konflikt med friluftslivet og allemannsretten. Områder som er attraktive for friluftslivsaktiviteter, som for eksempel surfing eller kiting, kan være vernet for å ta vare på [truede arter](#) og naturtyper.

Grunneierretter som jakt og fiske kan komme i konflikt med allemannsretter som for eksempel padling og bærplukking. I de seinere årene har vi også sett flere forsøk på å ilegge skiløpere en avgift for tilgang til preparerte skiløyper.

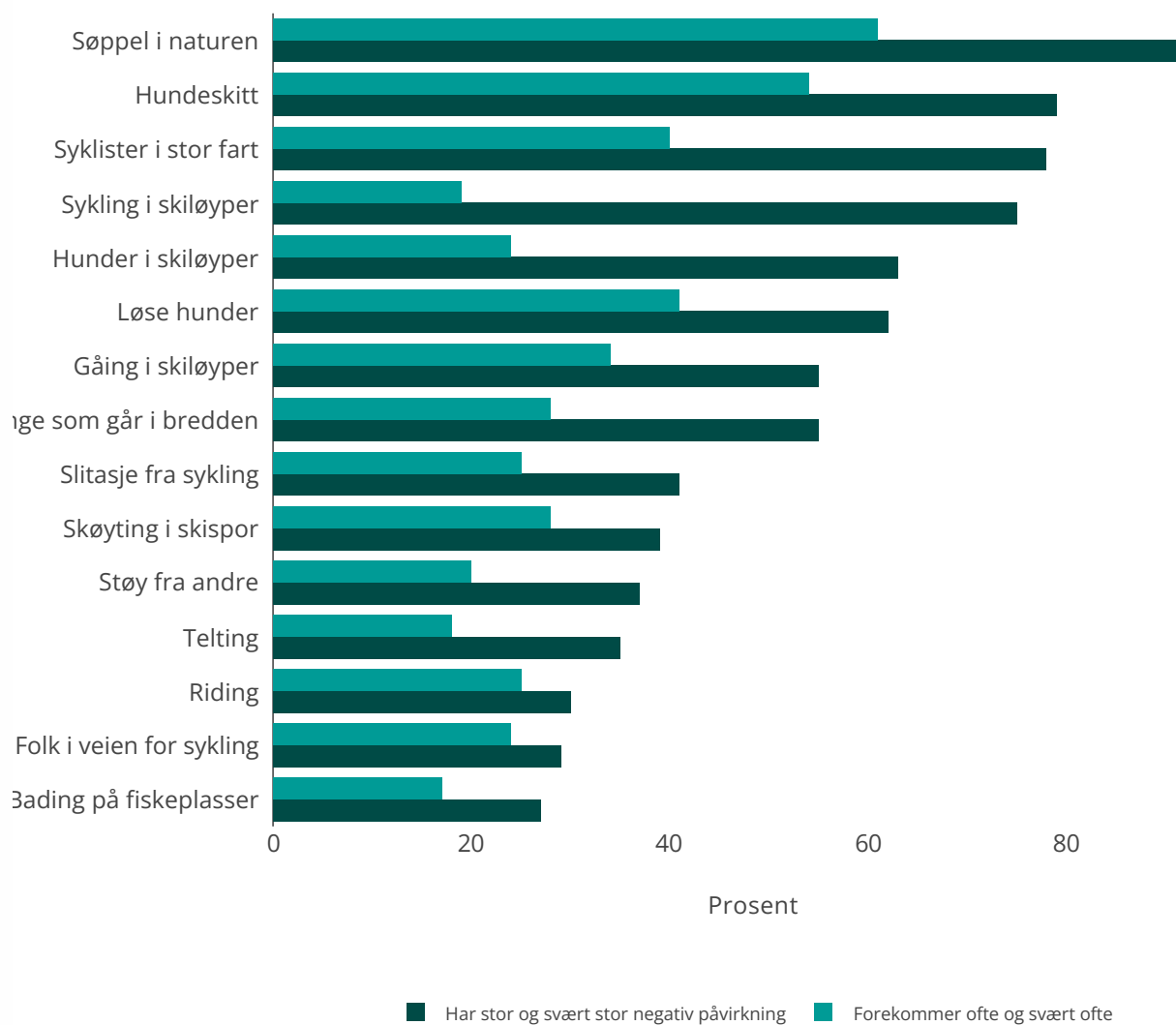
I noen tilfeller kan det også være konflikter mellom ulike typer friluftsliv, som det går fram av grafen under.

Konfliktsituasjoner knyttet til allemannsretten

 [Graf](#) [Tabell](#)

å skjerm vil grafen vil se bedre ut i liggende format.

Kilde : Yougov 2019

[Om dataene](#)

Tiltak

Skjerpet innsats for å sikre allemannsretten

Myndighetene har de siste årene brukt mye ressurser for å sikre allemannsretten, spesielt på kyst- og strandstrekninger. Nye bestemmelser i frilufsloven fra 2012 gjør det lettere for kommunene å merke eller varde stier og ruter, bygge klopper og broer og sette i verk andre tiltak for å lette ferdselen for allmennheten.

Kommunen kan også stanse arbeid som er i strid med friluftsløven:

- kreve at oppførte byggverk fjernes helt eller delvis
- fjerne stengsler eller andre innretninger, skilt eller kunngjøringer som strider mot forbud eller pålegg gitt i eller i medhold av friluftsløven

Informasjon om allemannsretten

Å informere om allemannsretten er også viktig for å sikre at retten ivaretas. Både Miljødirektoratet og Norsk Friluftsliv gjennomfører jevnlig informasjonskampanjer om allemannsretten.

Norsk Friluftsliv har også utarbeidet informasjonsmateriell og undervisningsopplegg om allemannsretten for barnehager og skoler.

Norsk Friluftsliv

Norsk Friluftsliv er en fellesorganisasjon for 18 norske frivillige friluftslivsorganisasjoner. Organisasjonen skal blant annet fremme allemannsretten, og styrke friluftslivets posisjon og utbredelse i samfunnet.

Eksterne lenker

› Lovdata: Friluftsløven

Formålet med loven er å verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmennhetens rett til ferdsel, opphold m.v. i naturen.

› Miljødirektoratet: Allemannsretten

Informasjon om hvordan du kan bruke allemannsretten og om forvaltning av allemannsretten.

Sist oppdatert: 24.03.2023

Faglig ansvarlig: [Miljødirektoratet](#)
